

OVERDENKING BIJ JOH 2 VS 1 T/M 12

Twee zinnen, één aan het begin en één aan het eind, van dit zo bekende verhaal van de bruiloft te Kana, bleven bij mij hangen toen ik het weer gelezen had. Het eerste is *Mijn uur is nog niet gekomen* in vs 4. Het tweede is aan het eind *Zo liet hij iets zien van zijn heerlijkheid- en zijn leerlingen hebben het gelovig verstaan*.

Gelovig verstaan, wat is dat? Het is in vele opzichten een raadselachtig verhaal. Er gebeurt hier iets dat niemand begrijpt. Verreweg de meeste mensen die daar op die bruiloft zijn merken niets van wat er gebeurt. Toch zijn ze erbij, toch delen ze erin, zonder het zelf te weten. Dan is er de tafelmanier, die wel merkt wat er gebeurt, is weliswaar getuige van de feiten, maar hij snapt er helemaal niets van.

En Maria is daar. Met haar begint het. Maria wil heel graag dat er iets zal gebeuren, ze hoopt ergens op, maar zij moet wachten. En wie er ook zijn en een rol spelen zijn de dienaren – *diakonoï* in het Grieks, diakenen, -zij krijgen opdrachten om te handelen en voeren de opdracht ook uit, op het moment dat ze zelf nog niet weten wat de zin is van wat ze doen.

En heel dit vreemde samenspel van bewegingen, van hoop, van handelen op goed vertrouwen, van wel zien maar niet begrijpen, van mensen die delen in iets zonder het te weten, wordt tenslotte een teken genoemd. Een teken dat de meeste mensen daar dus ontgaat, maar dat – en dat lijkt wel de verborgen zin van dit verhaal dat Johannes ons vertelt te zijn -door de leerlingen gelovig wordt verstaan.

Voor dat gelovig verstaan is tijd nodig. Dat is iets dat het evangelie ons wil leren door de manier waarop het wordt verteld. Het laat ons de weg zien die de leerlingen zijn gegaan, die begint bij niet-verstaan en leidt tot een groeiend verstaan. Geloven is een weg in de tijd.

Het is Maria die als geen ander figuur in het evangelie ervaren moet, net als Abraham dat eerder deed, hoezeer wachten hoort bij geloven. Maria moet wachten op de vervulling van de woorden van de engel, wachten op het kind dat komen zal. Wachten en afwachten wat dit kind zal gaan doen. Ze kan alleen maar proberen erbij te zijn en erbij te blijven, -ook als de dingen een kant opgaan die zij nooit heeft gewild en ze liever haar handen voor haar gezicht zou slaan. Zoals iedere moeder die haar kind een eigen weg ziet gaan, die dat kind dingen ziet overkomen waarvoor ze het zo graag had willen behoeden, die dat kind dingen ziet doen waarvan ze denkt: nee, alsjeblieft, doe het niet! Of dingen niet ziet doen waarvan ze denkt: alsjeblieft, doe het wel! Om dat leven zijn eigen loop te laten volgen en er tegelijk wel bij te blijven, om te blijven vertrouwen in het kind en zijn weg, ook en juist als ze twijfelt aan het kind en zijn weg, daar is een groot geloof voor nodig. Geloof in het uur dat nog komen zal.

Mijn uur is nog niet gekomen zegt Jezus. Maar intussen dringt de tijd en is de wijn bijna op en kan het feest niet verder gaan. Alles zal in duigen vallen. Hoe kan dan het uur nog niet gekomen zijn?

Je ziet soms dingen verschrikkelijk misgaan. Dat gebeurt in het groot. Wat er nu gebeurt in Gaza en Israel. Had dan niemand dit kunnen tegenhouden? En kan niemand het nog stoppen? Of wil niemand het stoppen? Dat zijn grote vragen. Het gebeurt ook in het klein. Een relatie die op de klippen loopt, mensen die elkaar steeds meer pijn doen, en elkaar steeds slechter verstaan. Iemand die gevangen zit in een verslaving, en niet alleen het eigen leven, maar ook dat van anderen kapot maakt en dat gaat steeds verder. In plaats van dat het beter gaat wordt het alleen maar erger.

Onder het schijnbare vrolijke feest van de bruiloft gaat diepe en onzichtbare nood schuil. En is dan het enige antwoord dat op die nood te geven valt dan: *Het uur is nog niet gekomen?*

Je kunt ook denken aan jezelf, aan dingen die je zelf hebt meegemaakt. Het is vreemd hoe mensen je soms kunnen waarschuwen en je hoort de woorden die ze zeggen, maar ze dringen niet echt door. Het kwartje valt niet en je gaat door met wat later een onvruchtbaar spoor blijkt te zijn, en pas veel later denk je: Hoe kón ik zo blind zijn? En het is vreemd hoe er dan een moment kan komen dat iets dat je theoretisch allang wist ineens pas echt werkelijkheid voor je wordt. Dat het kwartje valt. En de tijd dan wel rijp is voor helder inzicht, een duidelijke stap.

Maria vertrouwt hier op het uur dat nog zal komen. Ze vertrouwt er vast op, op een moment dat het ver weg lijkt en de afstand tussen haar en haar zoon maximaal groot is. Hij zegt heel bot, letterlijk: Wat is er tussen jou en mij vrouw? Marie van der Zeijde vertaalt dat als: Val me niet lastig vrouw. Bemoei je er niet mee! Maar Maria laat zich niet afschrikken en houdt vast aan dat uur dat zal komen. Ze houdt eraan vast zelfs al zou gebeuren waar zij het meest voor vreest: dat het feest in duigen valt en iedereen ontredderd zal zijn. Ze vertrouwt op iets dat aan die mogelijke scherven en ontreddeering voorbij ligt. Dat de nood van dat moment niet de laatste en enige werkelijkheid is.

Het is heel moeilijk om dat vertrouwen te hebben op het moment dat die nood zich heel sterk aan je opdringt. Om dan nog te durven geloven in andere mensen, die er ook altijd ergens in de buurt zijn, zoals die dienaren met de bereidheid om te luisteren en te handelen. Om te durven geloven dat er behalve de werkelijkheid van de nood ook de werkelijkheid is van de heerlijkheid, -de heerlijkheid van de liefde die dwars door alle nood heengaat.

In Trouw stond vorige week een bijzonder interview met een 80-jarige, Hans van Pinxteren, een vertaler en schrijver.

Hij heeft net een boek geschreven heeft met de titel 'Hoe ouder, hoe vrolijker.' Een titel die nieuwsgierig maakt. Als de interviewer hem vraagt waar hij die vrolijkheid vandaan haalt zegt hij dat hij zijn levensplezier vooral dankt aan goede ontmoetingen, ontmoetingen met mensen -en ook met boeken - , mensen die hij liefheeft of lief heeft gehad en aan wie hij blijft denken. In zijn beleving worden die ontmoetingen en herinneringen intenser bij het ouder worden. En het bewust zijn van de eindigheid van het leven versterkt de intensiteit.

Ook het denken aan de dood, wat hij nogal eens doet, zorgt voor die intensiteit. Dat hij regelmatig aan de dood denkt komt door een wandeling die hij 40 jaar geleden maakte samen met zijn vrouw op het Wad voor de kust van Schiermonnikoog, waarbij ze ineens ingesloten werden door een potdichte en ijzige mist. Drie lange uren doolden ze rond zonder iets te zien, terwijl de vloed opkwam. Op het laatste nippertje werden ze door de reddingsbrigade van het Wad af gehaald. Nooit eerder zei hij had hij zich zo klein en zo hulpeloos gevoeld, en nooit eerder had hij zo duidelijk beseft hoe nietig het ego is. Dat de verdrinkingsdood toen aan hen voorbij is gegaan, heeft zijn leven daarna veranderd en verdiept, en hem er heel sterk van doordrongen van hoe ongelooflijk kostbaar het leven is.

Bij het vers uit dit evangelieverhaal over de beste wijn die op het laatst geschonken wordt moest ik denken aan de titel van het boek van Hans van Pinksteren: *Hoe ouder, hoe vrolijker*. Dat de beste wijn op het laatst geschonken wordt, daar snapt de tafelmeester helemaal niets van. Hij proeft heel duidelijk dat de wijn anders en beter smaakt maar begrijpt niet hoe het kan en waarom dat zo is. Want hij heeft niets gemerkt van wat er zich in de tussentijd allemaal heeft afgespeeld, iets dat te maken heeft met nood en wanhoop en hernieuwde hoop, en met nabijheid en redding. Het wonderlijke transformatieproces dat hier heeft plaatsgevonden en waar deze nieuwe wijn het teken van is, is hem volledig ontgaan.

Want dat hoort tot de dingen die je alleen gaandeweg gelovig kunt leren verstaan. Zoals de leerlingen van Jezus in hun op weg zijn met Jezus iets hebben gezien en zelf ervaren, een wonderlijk geheim waarin niet alleen zij zelf in delen, maar dat betrekking heeft op alle gasten daar op het feest, alle mensen, ook al hebben zij helemaal niet gezien wat er achter de schermen is gebeurd. En daarvan getuigen die leerlingen hier, daarover vertellen zij, daarvan willen zij ons deelgenoot maken.

Opdat ook wij in ons leven gelovig de tekenen leren verstaan van een wonderlijke, grenzenloze liefde die door alle nood heengaat en heel de wereld omvat.

